

Ruta botànica d'Alaquàs

Garrofera del Bovalar

Dimensions:

Altura total: 9 m.
Alçada de creu: 1,6 m.
Perímetre basal > 6 m.
Perímetre a 1,30 m d'alçada > 6 m.
Diàmetre copa projectada (N-S): 12 m.
Edat: més de 400 anys.

Garrofera

Ceratonia siliqua L.

Planta fanerògama dicotiledònia. Arbre perennifoli de copa arrodonida, àmplia i densa que pot arribar a 8-10 m d'alt.

Tronc: curt i irregular d'escorça llisa de jove i fissurada d'adult, de color marró grisenc. Arrel principal profunda i sistema radicular molt estès, el que fa molt difícil el seu transplantament.

Fulles: compostes paripinnades amb 6-12 foliols de forma ovalada, un poc coriacis, de color verd fosc, brillant a l'anvers i més clar pel revers.

Flors: apareixen a l'estiu; són poc vistoses però al nàixer en grups arraimats, directament del tronc, es fan visibles. Hi ha femenines, masculines i hermafrodites (polígama trioica), generalment sobre diferents peus.

Fruit: en llegum, penjant, que no s'obri al madurar, amb forma un poc corba, de color verd en formar-se, i marró fosc quan madura. És la garrofa. Les llavors són ovalades de color marró terrós.

Conreu: creix en zones de temperatures suaus i càlides, des del nivell del mar fins als 600-800 m en la regió mediterrània. Es desenvolupa be en tot tipus de sol però prefereix els sols calcaris. Les varietats més cultivades són: Matalafera, Negra, Pomell, Melera, Rojal, Banya de cabra i Mulata. El seu fruit, la garrofa, és comestible. La polpa s'utilitza per a preparar un sucedani del xocolate. Les llavors s'usen per a fer farines (garrofi). Les fulles tendres i els fruits són un bon aliment per al bestiar. La fusta es bona per a la torneria i amb l'escorça s'obtenen tanins per a curtiats.

Molt interessant ecològicament per protegir de l'erosió, pel desenvolupament de les seues arrels i per ser un magnífic refugi de fauna (aus i mamífers).

La Garrofera del Bovalar

Localització: rotonda d'enfront del Motor de Batistet, al camí del Mas de Moret, a la partida del Bovalar, dins del terme municipal d'Alaquàs.

Història

La garrofera va ser introduïda a la nostra terra pels musulmans i el seu conreu apareix plenament documentat a l'any 1543. En quant a la nostra garrofera, uns anys més tard, el 1577, amb motiu de la confecció d'un cabreve, Jaume Picami, nou convertit, declara posseir a la partida del Bovalar d'Alaquàs "una cafissada de garroferal, que afronta ab vinya de Berthomeu Closca i amb el garroferal del noble don Jaume Aguilar...".

La garrofera, junt a l'olivera i la vinya, seran els conreus més importants de la partida del Bovalar en el municipi fins als voltants de 1889, moment en el que s'inicia la transformació del secà amb la construcció de pous d'aigua i la plantació de tarongers.

Cultura popular

Durant molt de temps, els joves d'Alaquàs solien acudir el dia de Pasqua al secà, a "menjar-se la mona" baix d'una garrofera. També és de destacar els refranys que han sobreviscut a la nostra tradició oral com "Pluges de maig, garrofes a raig", "Quan el burro brama demana garrofes", "Quan setembre és a la fi, les garrofes a collir".